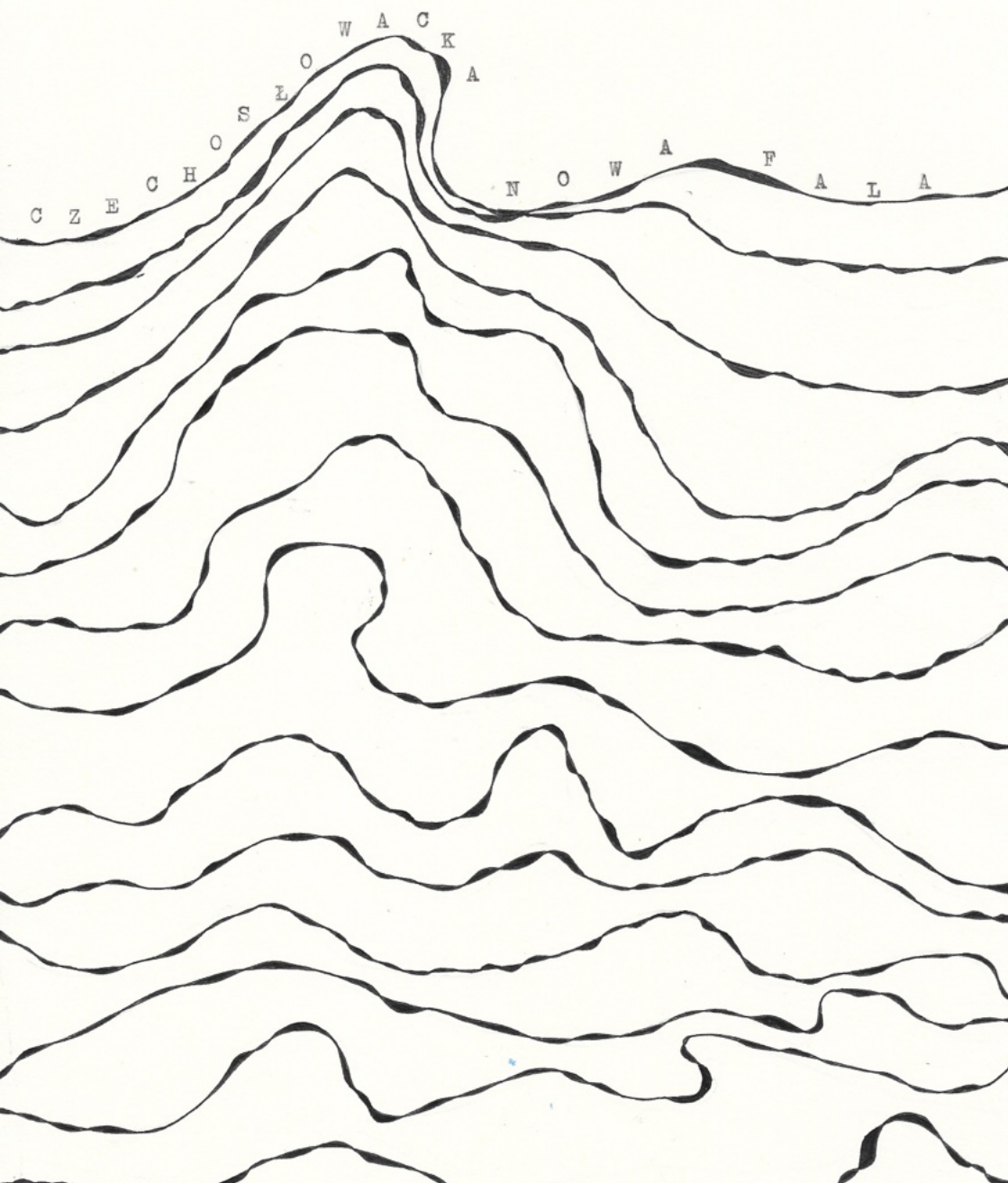

TVŮRCI

GRAŻYNA CZUBIN

MARTA FIDURA

PATRYK MIKOŁAJCZYK

NATALIA RATYŃSKA

ADAM SMOLAREK

JULIA TARCZYŃSKA

CZECHOSŁOWACKA
NOWA
FAŁA
str. 6

KOLAŻ
JAKO PRAKTYKA
FEMINISTYCZNA
str. 10

KULTURA
MUZYKI ROZRYW-
KOWEJ
str. 14

CZESCY AKTORZY
I AKTORKI
LAT 60. i 70.
str. 22

ZDJĘCIA: Natalia Ratyńska MODELKI: Marta Figura, Grażyna Czubin

CZECHOSŁOWACKA NOWA FALA

TEKST: Grażyna Czubin

Czym jest Nowa Fala?

Olbrzymi ruch filmowy, będący integralną częścią zmian kulturowych, rewolucji świadomościowej – zapoczątkował transformację problematyki poruszanej w filmach.

Kiedy rozwinął się nurt współczesnego kina czeskiego?

Rozpoczął się na początku lat sześćdziesiątych, jednak przełomowym rokiem był dopiero 1963, kiedy weszły na ekrany kin dwa znamienne filmy: Słońce w sieci Stefana Uhery (de facto reżyser był Słowakiem a film był realizowany w Bratysławie) i O czymś innym Věry Chytilovej. Czas „swobody filmowej” zakończył się wraz z końcem Praskiej Wiosny w sierpniu 1968 roku.

Co czyniło je wyjątkowymi? Czym się charakteryzowały?

Filmy nowofalowe cechowały się bezprecedensową techniką ekspresji, ukazywały absurd ludzkiej egzystencji. Obecna w nich była ironia i sarkazm, często odnosiły się motywami do innych produkcji. Produkcje były eksperymentalne, ukazywały codzienność, intymność, cząstki zwykłego życia pozbawione jakiegokolwiek wiodącej ideologii. Niezłomność, odwaga zauważalna

w bohaterach, pełna groteskowość postaci jak i dialogów, prostota kadrów wchodziły w skład awangardowego języka filmowego który stał się solidnym fundamentem dla kina europejskiego. Charakteryzowały je częste improwizowane dialogi, absurdalny (czarny) humor, zatrudniani chętnie byli naturszczycy. Często powtarzającym się motywem była wypaczona moralność, ukazywanie piękna niedoskonałości, filmy zawierały zainscenizowane i (pozornie zainscenizowane) sceny.

Co pomogło w rozkwicie?

Klimat liberalizacji reimu socjalistycznego oraz zniesienie przez Alexandra Dubčeka cenzury pozwoliło młodym studentom filmowej szkoły na rozwinięcie talentów. Filmy ówczesnej francuskiej nowej fali były dużą pomocą i inspiracją dla młodych twórców Praskiej szkoły filmowej FAMU.

Na zdjęciu: Věra Chytilová (po środku), Miloš Forman (drugi od prawej), Evald Schorm (od jego lewej), Jiri Menzel (najbardziej po prawej).

Jacy byli kluczowi twórcy i jakie dzieła do dziś są znane i lubiane?

Do grupy najbardziej rozpoznawalnych reżyserów zaliczają się:

- Věra Chytilová - jej najpopularniejszy film Stokrotki (1966) zdobył miano ponadczasowego, do dziś inspirowa i zmusza do refleksji
- Miloš Forman - Miłość blondynki (1965) - (nagroda na festiwalu w Locarno i Wenecji) zrealizowany z udziałem aktorów niezawodowych
- Ivan Passer Perły na dnie - nowela Nudne popołudnie (1965), Intymne oświetlenie (1966) - po praskiej wiośnie wyemigrował do Stanów Zjednoczonych
- Jaroslav Papoušek kontynuował pracę z Formanem przy filmach Miłość blondynki oraz Pali się moja panno (1967)
- Jan Němec - Diamenty Nocy (1964) film na podstawie opowiadania Arnošta Lustiga
- Jan Kadar - reżyserował dramaty wojenne, za film Sklep przy głównej ulicy otrzymał Oscara wraz z Elmarem Klosem dla najlepszego filmu nieanglojęzycznego - był to pierwszy Oscar dla filmu z kraju komunistycznego.
- Jiří Menzel - kino dowcipne, poetyczne, za film Pociąg pod specjalnym nadzorem (1966) otrzymał Oscara - była to druga tak wysoka nagroda dla kina czechosłowackiego
- Vojtěch Jasný - film, alegoryczna baśń Gdy przychodzi kot (1963) otrzymał nagrodę dla najlepszego reżysera w Cannes

Oraz film pod tytułem „Žart” w reżyserii Jaromila Jiřeša, adaptacja książki Milana Kundery o tym samym tytule. Austriacki kurator Amos Vogel napisał, że film jest największym oskarżeniem totalitaryzmu wychodzącego z komunistycznego kraju. Postrzegany jako jeden z ostatnich filmów ruchu Nowej Fali.

Kapsułka końcowych wniosków:

Młodzi reżyserzy FAMU zawładnęli wizualnym światem tworząc kreacje i przeboje ponadczasowe. Odnowili czeską sztukę filmową dając przy tym społeczeństwu mnóstwo nadziei na kolejne pare lat jak radości dla oka i ducha. W tamtych czasach w Pradze czuło się wolność, a filmowcy mogli tworzyć takie filmy, jakie chcieli. Czechosłowacka Nowa Fala stała się bardzo szeroko dostępnym zjawiskiem w kontekście możliwości technicznych kina, ewolucji obyczajów związanych, które szanowały kulturową odrębność młodości. Filmy Nowej Fali ujrzały światło dzienne po roku 1989. Od tego czasu organizowane są liczne festiwale i przeglądy kina nowofalowego. Trzy lata temu w Warszawskich kinach studyjnych można było podziwiać 40 najważniejszych dzieł filmowych lat 60 - tych pod hasłem: Buntownicy kamery - Czechosłowacka Nowa Fala.

Źródła:

- 1.Nowy film czechosłowacki Janusz Skwara, Warszawa 1968
- 2.<https://legalnakultura.pl/pl/strefa-wydarzen/polecamy/news/1986,buntownicy-kamery-czechoslowacka-nowa-fala>
- 3.<http://www.newwavefilm.com/international/czech-new-wave.shtml>

Věra Chytilová była jedyną reżyserką czechosłowackiej nowej fali. Jej filmy często poruszają temat kobiecej wolności, seksualności.

Stokrotki to kolaż kobiecej przyjaźni i wolności.

Ewa z ciała Adama

Oglądamy jak Marie I i Marie II piją, jedzą, tańczą, nudzą się i robią kolaże ze wszystkiego z czego się da, także ze swoich ciał.

W 1967 roku amerykańska intermedialna artystka Carolee Schneemann wykonała w swojej nowojorskiej pracowni performance o tytule Body Collage. Głównym medium tego dzieła było jej własne ciało, które tarza się w różnego rodzaju materiałach i skrawkach. Kawałki papieru przyklejają się do ciała artystki, posmarowanego wcześniej białym klejem, tworząc na niej kolaż.

„W ujęciu feministycznym ten suwerenny, świadomie zainicjowany proces oznaczał zakwestionowanie jeszcze obecnego w latach sześćdziesiątych XX wieku toposu kobiety-modelki, uważanej za przedmiot aktywności męzczyzny-artysty. Z punktu widzenia zagadnień estetycznych Body Collage stanowi jeden z wczesnych przykładów zastosowania akcjonistycznej strategii (samo)odnajdywania finalnej plastycznej formy dzieła.”

-Agnieszka Kubicka-Dzieduszycka

Kolaż jako praktyka feministyczna

MIŁOŚĆ.

Filmy te opowiadają o sytuacji kobiet w komunistycznej Czechosłowacji.

Wątki homoerotyczne możemy zauważyć nie tylko w *Stokrotkach*, ale również w jej wcześniejszych filmach. W filmie *Pytel blech* (1962) poznajemy historię Ewy, która zaczyna pracę w fabryce tkanin, w której zatrudniane są tylko kobiety. Jako „nowa dziewczyna” musi zmierzyć się z zastaną rzeczywistością. Narrację filmu budują jej pierwsze wrażenia na temat innych pracownic fabryki. W jednej ze scen Eva ogląda dwie kobiety tańczące ze sobą. Jest przerażona: „Dwie kobiety tańczące razem? Mój Boże! O co tu chodzi?”

Ciekawe jaka jest relacja Marie I i Marie II

Chociaż niektóre poglądy feministek drugiej fali wydają się nam przestarzałe, wiele wątków w filmach Chytilovej mogłoby dzisiaj tak samo dobrze działać jako pretekst do rozmowy o prawach kobiet, o ich seksualności i ekspresji.

(ang. second wave feminism)

Ja na przykład chciałabym traktować ten film jako abstrakcję na temat kobiet pracujących seksualnie.

SEKS

ARCHIWUM CIAŁA

KOLAŻE: Marta Fidura

KULTURA MUZYKI ROZRYW- KOWEJ

TEKST: Adam Smolarek

Czechosłowacka Nowa Fala, niepozbawiona oczywistych wpływów francuskiej kinematografii, nie była pierwszym dwudziestowiecznym importem ze świata Zachodu. To określenie bardziej należy się jazzowi, który był popularny już w dwudziestoleciu międzywojennym – przynajmniej do czasu, gdy władze okupującej tereny czechosłowackie Trzeciej Rzeszy zakazały tego rodzaju muzyki, rzekomo doprowadzającej ludność do degeneracji. W wyniku tych decyzji autorów, promotorów i słuchaczy spotykały kary. Po drugiej wojnie światowej lepiej było tylko przez chwilę: jazz został ponownie zakazany w roku 1948, więc wymienione grupy ponownie spotkały się z prześladowaniami, niektórzy próbowali wyemigrować – jednym się udało, ale na karę pozbawienia wolności został skazany m.in. Rudolf Antonín Dvorský, jeden z pionierów lokalnego jazzu. Polityka władz w latach 50. ulegała powolnej przemianie wraz z muzyczną koniunkturą, choć wtedy w mediach pojawił się nowy wróg, czyli „chuligański” rock’n’roll, a wraz z nim ponad sto amatorskich zespołów. Lata 60. przyniosły beatlemanię, a wraz z nią: modę na fryzury w stylu beatlesów, The Rolling Stones czy The Byrds. Każde z powyższych – zwłaszcza w przypadku

koncertów – spotykało się jednak z dezaprobatą lokalnych władz, służb porządkowych i mediów. Nie istniały krajowe rozgłośnie promujące ten typ muzyki, więc do wyboru pozostawało to samo, co w reszcie bloku wschodniego: Radio Luksemburg, Radio Wolna Europa, Deutsche Welle. Oprócz tego: domówki, ręcznie nagrane płyty, nośniki nowatorskie (takie jak „roentgenizdat”, czyli wykonane z odpowiednio wyciętych i wyżłobionych zdjęć rentgenowskich – metoda dość tania, choć w efekcie oferująca dźwięk niskiej jakości) oraz te szerzej znane (kasety magnetofonowe).

W drugiej połowie lat 60. czechosłowacka muzyka rockowa odeszła od wiernego imitowania pierwowzorów z Wielkiej Brytanii i Stanów Zjednoczonych. Wraz z przejściem do śpiewania w językach narodowych treści również stały się bardziej upolitycznione. Wtedy w kraju królował bigbeat (grupy: The Beatmen, The Soulmen, The Matadors, The Players, The Gentlemen), a wiele nagrań było przemycanych z Polski (SBB, Niemen, Niebiesko-czarni) czy Węgier (Illés, Metró, Omega). Z takich podstaw na przestrzeni tej i następnej dekady wyrosły grupy artrockowe takie jak Collegium Musicum, jazzrockowe jak Fermáta, progrockowe jak Gattch czy Prúdy oraz eksperymentalne jak The Plastic People of the Universe i Psí vojáci.

W latach 50. w mediach do powszechnego użytku wszedł termin *pásci*, oznaczający młodzież – przede wszystkim chłopców – zafascynowaną Zachodem, uwielbiającą jazz oraz – wedle negatywnego stereotypu – niechętną wobec podejmowania pracy, ekscentrycznie ubraną i uczesaną, uwielbiającą alkohol. Następnie to znaczenie przejęło słowo *chuligán*, przejęte

z rosyjskiego хулиганы. W takiej młodzieży widziano reakcjonistów wspierających kapitalistyczny Zachód. Z początku postrzegano to jako lokalne zjawisko, fascynację, która niedługo minie, lecz z czasem, wraz z czerpaniem wiedzy kryminologicznej właśnie z Zachodu [sic!], stało się jasne, że mowa o międzynarodowym trendzie. Uznani przez władzę za wrogów *długowłosi* pojawiali się w czasopismach i telewizji m.in. przy okazji reportaży na temat zagranicznej beatlemanii, przyczyniając się do upowszechniania tego zjawiska również w kraju. Było to sprzeczne z linią Komunistycznej Partii Czechosłowacji, a wynikało z kilku czynników. Po pierwsze: niektórzy dziennikarze również byli zafascynowani zachodnimi trendami, podobnie jak członkowie partyjnych młodzieżówek. Po drugie: media podlegały cenzurze, edytorzy musieli być członkami Partii, więc każda decyzja Komitetu Centralnego była dla nich wiążąca. A jednak – w związku z tym, że media były podporządkowane władzy w tak dużym stopniu, odczytywanie materiałów między wierszami pozwalało się rozeznąć w wewnętrznych konfliktach partyjnych jak i w aktualnie obranym kierunku polityki. Trzecim czynnikiem była ekonomia – kluby, kawiarnie i domy kultury oferujące zgodne z obowiązującą modą rozrywki przynosiły niemałe dochody, podobnie jak magazyny młodzieżowe.

W 1964 roku pojawiło się pierwsze oficjalnie wydane bigbeatowe nagranie. Wydawnictwo Supraphon we współpracy z magazynem „Mladý Svět” opublikowało pięć singli: Karel Gott & Yvonne Přenosilová & Olympic (utwory: *Adresát neznámý* i *Roň slzy*), Olympic & Pavel Sedláček & Eva Pilarová & Pavel Bobek (*Hey Paula* i

Oh Boy), Mefisto (*Midnight* i *I Saw Linda Yesterday*), Olympic & Pavel Bobek & Pavel Šváb (*Sealed With A Kiss* i *Sweet Little Sixteen*) oraz Olympic & Yvonne Přenosilová (*That's All You Gotta Do* i *Orange Blossom Special/Pomerančový expres*). Szybkie przeszukanie internetu pozwala się dowiedzieć, że dzisiejsza cena za pełen zestaw pięciu singli kosztuje około trzydziestu euro. W ciągu roku od ich wydania wyniki sprzedaży osiągnęły pułap czterystu tysięcy sprzedanych kopii, podczas gdy pierwsze wydanie książki o The Beatles oraz beatlemanii autorstwa Jiřího Černého (1966) sprzedawały się w dwudziestu sześciu tysiącach egzemplarzy, a późniejsze publikacje na temat czechosłowackich zespołów rockowych dobiły do trzydziestu tysięcy (1968).

Oprócz muzyki czy tekstów ważną częścią subkultury *długowłosych* był też ubiór. Niebieskie jeansy były niemal niemożliwe do dostania, jeśli nie było się dzieckiem ambasadora lub dyplomaty, który mógł przywieźć je z zagranicy. Sytuacja zmieniła się nieco w 1966 roku, gdy jeansy trafiły do sklepów Tuzex – były jednak horrendalnie drogie, kosztowały czterdzieści tuzeksowych bonów lub dwieście koron. W związku z tym również tutaj królowała metoda *Do It Yourself*, w tym konkretnym wypadku polegająca na samodzielnym szyciu ubrań na wzór zagranicznych lub dobieraniu ubrań w niestandardowy sposób oraz ich celowym podniszczeniu. T-shirty, golfy, buty-sneakersy, wąskie skórzane krawaty, koszule *dederonky* szyte w Niemieckiej Republice Demokratycznej, ręcznie robione buty *Moučkárny* (kosztujące około pięciuset koron, co wynosiło mniej więcej połowę standardowej wypłaty), kurtki z metkami „made in Italy”.

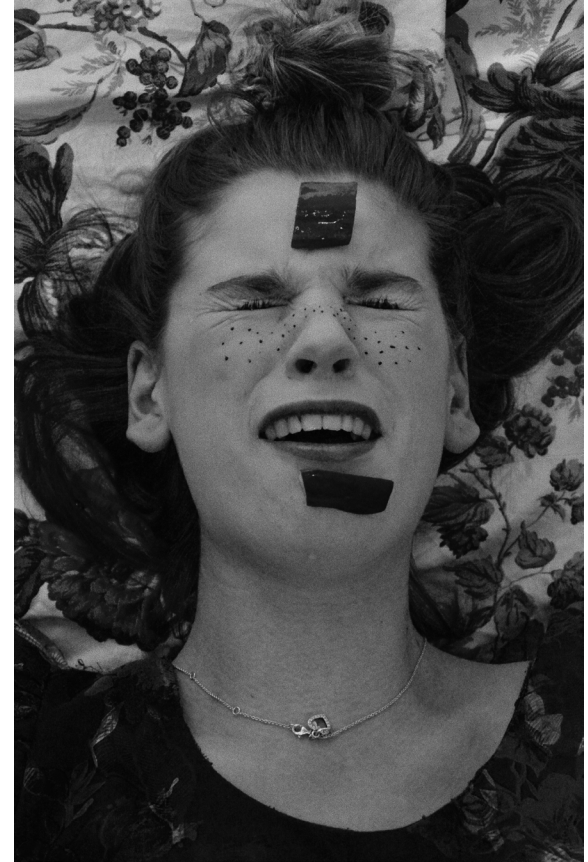
Muzyka popularna trafiała też do telewizji. Dzięki rozpowszechnianiu się dostępu do telewizji – od 1953 roku działa Telewizja Czechosłowacka – coraz szersze było zjawisko masowego oglądania programów rozrywkowych, na przykład „Kdo z kým, o čem, pro koho”, w którym na drodze losowania wybierano kompozytora, autora tekstu i temat piosenki, która następnie była prezentowana w kolejnym odcinku. Serial muzyczny „Píseň pro Rudolfa III” był przepustką dla muzyków chcących spróbować swoich sił w kinie. Grał w nim Darek Vostřel, założyciel teatru Rokoko, tzw. „małej sceny”. Stamtąd do telewizji przechodzili artyści zajmujący się muzyką popularną, na przykład Marta Kubišová czy Helena Vondráčková. W obsadzie „Piosenki...” znajdował się też m.in. Karel Gott. Młodzi wykonawcy trafiali następnie do pełnometrażowych filmów, na przykład: Kubišová zagrała w kilku programach telewizyjnych, ale i w kilku filmach, takich jak *Mučedníci lásky* Jana Němeca. Jeszcze bardziej popularna stała się Vondráčková, mająca na swoim koncie zarówno filmy fabularne, jak i musicale.

Jednak nie tylko muzyką popularną stał filmowy rynek muzyczny w tamtym czasie. Kompozytorzy ścieżek dźwiękowych również mieli się dobrze. Tu za przykład można podać dwa nazwiska: Jiří Šlitr i Jiří Suchý. Obaj panowie grali wspólnie w teatrze Reduta i kawiarni Vltava, a także przyczynili się w dużym stopniu do rozwoju małych scen teatralnych oraz teatru Semafor. Stworzyli duet nie tylko muzyczny, ale i aktorski, grając razem w niejednym filmie w latach 60. Przede wszystkim jednak komponowali muzykę do przedstawień teatralnych. Jednym z kompozytorów piszących ścieżki

dźwiękowe do filmów był Ilja Zeljenka, który współpracował z elektroakustycznym studium Československého rozhlasu, czyli z państwową rozgłośnią radiową oraz był autorem muzyki do filmów takich jak *Drak sa vracia* czy *Dolina*.

Słowem: oblicza muzyki rozrywkowej w powojennej Czechosłowacji były zupełnie różne i, mimo starań władz, niepozbawione zachodniego wpływu. Na przestrzeni dekad trendy u naszych południowych sąsiadów zmieniały się w sposób zupełnie światowy, powtarzając DIY-owe metody produkcji i rozpowszechniania nagrań, ubrań czy symboli znane zza żelaznej kurtyny. *Długowłosi* konsekwencją swoich alternatywnych działań doprowadzili do zmiany koniunktury i, ostatecznie, do zalegalizowania kultury przez lata uznawanej przez władzę za wywrotową.

Tekst oparty o artykuły: *Youth cultures and the disciplining of Czechoslovak youth in the 1960s* (Filip Pospíšil), *World famous in Slovakia: domestic popular music during and after communist party rule* (Peter Barre), *Użycie telewizji : przypadek czechosłowackiej nowej fali* (Grażyna Świętochowska), *Jiří Šlitr – Czech Pop Music & Theatre in the 1960s* (Kytka / www.tresbohemes.com).

CZESCY AKTORZY I AKTORKI LAT 60. i 70.

TEKST: Julia Tarczyńska

Wraz z pojawieniem się Czechosłowackiej Nowej Fali wzrosła popularność aktorów i aktorek grających w filmach reżyserów Nowej Fali. Wielu z nich odniosło ogromny sukces i zdobyło wiele nagród. Niestety przez sytuację polityczną często musieli zmagać się z przeciwnościami losu. Chciałabym przybliżyć biografie niektórych aktorów i aktorek, którzy związani są z filmami Czechosłowackiej Nowej Fali.

Jednym z ważniejszych aktorów czeskich, występujących w filmach związanych z Czechosłowacką Nową Falą jest Jan Werich. Urodził się 6 lutego 1905 w Smichovie, a zmarł 31 października 1980 w Pradze. Był on nie tylko aktorem, ale również dramaturgiem, prozaikiem, tłumaczem i dyrektorem teatralnym. W latach 1924–1927 studiował prawo na Uniwersytecie Karola w Pradze. W teatrach występował od 1927 roku, a na ekranie debiutował w 1931. Podczas emigracji w Stanach Zjednoczonych uczestniczył w życiu teatralnym. W latach 1948–1950 aktor teatru Umění lidu w Pradze-Karlinie, później także szef zespołu tego teatru (do 1952 roku). W okresie 1948–1955 kierownik kolektywu twórczego FS Barrandov. Potem dyrektor teatrów Divadlo satiry (1955–1957) i Divadlo ABC (1957–1961). W latach następnych związany z Miejskimi Teatry Praskimi (1961–63) i Teatrem Muzycznym (1963–68). Zagrał w filmach: *Pudr a benzin* (1931), *Hej rup!* (1934), *Svět patří nám* (1937), *Císařův pekař* (1951), *Byl jednou jeden král* (1954) i *Gdy przychodzi kot* (1963), oraz w programach telewizyjnych (*Uspořená libra*, 1964). Miał grać Ernsta Stavro Blovelda w filmie „Zyje się tylko dwa

razy” z serii przygód Jamesa Bonda. Pozował już nawet do zdjęć promujących film, ale niestety zachorował tuż przed rozpoczęciem produkcji i w ostatniej chwili zastąpił go Donald Pleasence. W latach 60 wydał również 2 książki – *Italské prázdniny* i *Fimfárum*. Mawiał, że „Nic tak nie zmniejsza męskiej pewności siebie, jak niepewność co do liczby własnych dzieci” Był wymazany z kultury czeskiej za wsparcie procesu demokratyzacji w latach 1968–1969. Wrócił do niej dopiero w styczniu 1977 po podpisaniu tzw. Antykarty. Był członkiem ruchu Devětsil. W 1995 został pośmiertnie odznaczony Medalem Zasługi Republiki Czeskiej II stopnia.

Kolejnym aktorem, który zagrał w ponad 90 filmach jest Vlastimil Brodský (urodzony 15 grudnia 1920 w Hruszowie k. Ostrawy, zmarł 20 kwietnia 2002 w Slunečné). Jest uważany za kluczową postać powojennego rozwoju kina czeskiego. Jedną z jego najbardziej znanych ról jest rola w filmie *Jakub Klamca*, gdzie wcielił się w tytułową postać. Dostał za to Srebrnego Niedźwiedzia dla Najlepszego Aktora na 25 Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Berlinie. Inne ważne filmy, w których wystąpił to m.in.: *Tęsknota* (1958), *Gdy przychodzi kot* (1963), *Pociągi pod specjalnym nadzorem* (1966), *Kapryśne lato* (1968), *Wszyscy dobrzy rodacy* (1968), *Skowronki na uwięzi* (1969), *Piekielny miesiąc miodowy* (1970). Jego ostatnia rola to emeryt imieniem Frantisek w filmie *Babie lato* (2001), za którą dostał pierwszego i jedynego Czeskiego Lwa. W 2001 został odznaczony Medalem Za Zasługi II stopnia, a rok później popełnił samobójstwo.

Ważną postacią jest również aktorka – Jiřina Bohdalová, która urodziła się 3 maja 1931 w Pradze. Jest czeską aktorką oraz prezenterką telewizyjną, znana z czeskiego dubbingu filmowego. W 1957 ukończyła studia na Wydziale Teatralnym Akademii Sztuk Sceniczych w Pradze. Występowała w teatrach: Divadlo ABC (1957–62), do którego została zaproszona przez Jana Wericha, Městská divadla pražská (1962–66) i Divadlo na Vinohradech (od 1967). W 1993 otrzymała nagrodę Czeskich

Lwów za rolę Envy w baśniowej komedii Nieśmiertelna ciotka (Nesmrtelná teta, 1993) i dwa lata później za pierwszoplanową tytułową rolę w dramacie Moja siostra Fany (Fany, 1995). Jej charakterystyczny głos idealnie pasuje do postaci z kreskówek i różnych postaci z bajek, była narratorem Bajki z mchu i paproci (Pohádky z mechu a kapradí, 1968–71). Wystąpiła m.in. w Deszcz padał na szczęście (1963), Gdy przychodzi kot (1963), Noc przedślubna (1964). Była szantażowana przez StB w celu zrobienia z niej informatorki, ale stawiała opór. Gdy StB opublikowało listę osób, które z nimi współpracowały znalazło się tam nazwisko Bohdalovej, ale na szczęście udało jej się sprostować błąd.

Kolejną ważną aktorką, o której należy wspomnieć jest Vlasta Chramostová. Urodziła się 17 listopada 1926 w Brnie, gdzie również zmarła 6 października 2019. Aktorka teatralna i filmowa, wystąpiła w 35 filmach od 1950 roku. Zagrała w filmie Pułapka (1950), który w 1951 roku został zgłoszony na Festiwal Filmowy w Cannes. Można ją zobaczyć również w filmach: Tajemnica krwi (1953), Gdy przychodzi kot (1963), Palacz zwłok (1968), Zabić Sekala (1998) czy Odejście (2011). Brała udział w aksamitnej rewolucji, w której Czechosłowacka Republika Socjalistyczna została obalona w listopadzie 1989 roku. Podczas wiecu w teatrze Vinohrady w Pradze zacytowano ją: „Jeśli nie teraz, to kiedy? Jeśli nie my, to kto?”

Ciekawą postacią jest również Ladislav Fialka – czeski mim, choreograf i reżyser. Założyciel czechosłowackiej klasycznej i nowoczesnej szkoły pantomimy. W 1958 r. założył (wraz z Ivanem Vyskočillem, Jiřím Suchým i Václavem Wassermanem) teatr pantomimy Divadlo Na Zábřadli, który zyskał światową renomę. Programy (Blázni 1965, Knoflík 1968, Lásky 1974, Hry 1976, Funambules 1977, Sny 1985, Poutník 1991) ukazywały talent Fialki, który w swojej grze łączył cechy klasycznego Pierrota i nowoczesnego klovna. Jego sztukę cechował perfekcyjny gest i mimika, liryzm i elementy groteski. Swoje credo artystyczne przedstawił w pracy

Umění pantomimy (1965). Był organizatorem międzynarodowych festiwali pantomimy w Pradze (1969 i 1971). Przez wiele lat pracował jako pedagog w Konserwatorium Praskim przy Uniwersytecie Karola, gdzie w roku 1983 utworzył Wydział Pantomimy. Wystąpił również w filmie Gdy przychodzi kot.

Inną aktorką, którą warto przywołać jest Stella Zázvorková (ur. 14 kwietnia 1922 w Pradze, zm. 18 maja 2005 tamże) – absolwentka szkoły teatralnej F.E. Buriana, dwukrotna zdobywczyni Czeskiego Lwa (za rolę w Babim lecie i za całokształt twórczości). Można ją oglądać m.in. w filmach: Dobry wojak Szwejk (1957), Lemoniadowy Joe (1962), Skowronki na uwięzi (1969), Trup w każdej szafie (1970) czy Jak utopić doktora Mraczka (1974). Rozgłos za granicą zyskała dzięki rolom w Arabeli, Terytorium Białego Jelenia i Szpitalu na peryferiach. Zagrała również w filmie Kolya, który zdobył Oscara za najlepszy film nieanglojęzyczny oraz Złotego Globa w tej samej kategorii. W 2002 została odznaczona Medalem Za Zasługi II stopnia.

Oczywiście jest to tylko mniejsza część wybranych przeze mnie aktorów i aktorek, których możemy podziwiać w najważniejszych filmach Czechosłowackiej Nowej Fali. W

Źródła:

1. https://en.wikipedia.org/wiki/Jan_Werich
2. <https://www.imdb.com/name/nm0921276/>
3. <https://citaty.net/autori/jan-werich/>
4. https://pl.wikipedia.org/wiki/Vlastimil_Brodsk%C3%BD
5. https://en.wikipedia.org/wiki/Vlastimil_Brodsk%C3%BD
6. <https://www.imdb.com/name/nm0111003/>
7. https://en.wikipedia.org/wiki/Ji%C5%99ina_Bohdalov%C3%A1
8. <https://www.imdb.com/name/nm0159600/>
9. https://en.wikipedia.org/wiki/Vlasta_Chramostov%C3%A1
10. https://pl.wikipedia.org/wiki/Vlasta_Chramostov%C3%A1
11. https://pl.wikipedia.org/wiki/Ladislav_Fialka
12. <https://www.imdb.com/name/nm0275581/>
13. <https://www.telesman.pl/osoby/Ladislav-Fialka-111729>
14. https://pl.wikipedia.org/wiki/Stella_Z%C3%A1zvorkov%C3%A1
15. https://en.wikipedia.org/wiki/Stella_Z%C3%A1zvorkov%C3%A1
16. <https://www.imdb.com/name/nm0959184/>

